

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Механіко-математичний факультет
Кафедра механіки

Затверджено
на засіданні кафедри механіки
механіко-математичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 9 від 10.06.2021 р.)

В.о. завідувача кафедри Андрейків О. Є.

**Силабус з навчальної дисципліни
“Основи механіки руйнування”,
що викладається в межах ОПП “Математичне моделювання та
комп’ютерна механіка” першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти для здобувачів з спеціальності 113 – Прикладна
математика**

Львів 2021 р.

Назва дисципліни	Основи механіки руйнування
Адреса викладання дисципліни	Головний корпус ЛНУ ім. І. Франка м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Механіко-математичний факультет Кафедра механіки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	11 – математика та статистика 113 – прикладна математика
Викладачі дисципліни	Андрейків Олександр Євгенович, в.о. завідувача кафедри механіки, доктор технічних наук, професор
Контактна інформація викладачів	oleksandr.andreykiv@lnu.edu.ua ; https://new.mmf.lnu.edu.ua/employee/andreykiv-o-e Головний корпус ЛНУ ім. І. Франка, каб. 148. м. Львів, вул. Університетська, 1
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю).
Сторінка курсу	https://new.mmf.lnu.edu.ua/course/fracture-mechanics-educational-program-mathematical-modeling-and-computer-mechanics
Інформація про дисципліну	Спецкурс “Основи механіки руйнування” є важливим у забезпеченні спеціалізації в області механіки деформівного твердого тіла. В даному курсі викладаються основні математичні моделі теорії тріщин, критерії гранично-рівноважного стану твердих (крихких, квазікрихких, пружно-пластичних) тіл з тріщинами за дії статичного, довготривалого статичного і динамічного навантаження та методи для реалізації цих критеріїв при визначенні залишкової міцності елементів конструкцій.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна “Основи механіки руйнування” є вибірковою навчальною дисципліною циклу професійної і практичної підготовки з спеціальності 113 – Прикладна математика для освітньої програми “Математичне моделювання та комп’ютерна механіка”, яка викладається в 6-му семестрі в обсязі 4-х кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	<i>Метою вивчення дисципліни є</i> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомлення студентів з сучасним розумінням про міцність матеріалів, їх здатністю чинити опір зародженню і поширенню тріщин; • формування навичок застосування критеріїв руйнування матеріалів до визначення залишкової міцності елементів конструкцій. <i>Завданням вивчення навчальної дисципліни є</i> <ul style="list-style-type: none"> • формування у студентів навиків побудови простих розрахункових моделей граничної рівноваги елемента конструкції з тріщиною; • набуття студентами практичних навичок з розрахунку залишкової міцності елемента конструкції з тріщиною.
Література для вивчення дисципліни	<i>Література базова</i> 1. Панасюк В.В. Механика квазіхрупкого руйнування матеріалів. – Киев: Наукова думка, 1991. – 416 с. 2. Панасюк В.В., Андрейків А.Е., Партон В.З. Основи механіки

	<p>разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.</p> <p>3. Скальський В. Р., Божидарнік В. В., Долінська І. Я. Основи механіки руйнування для зварювальників: навч. посіб. – Луцьк, 2014. – 356 с.</p> <p style="text-align: center;"><i>Література додаткова</i></p> <p>1. Андрейкив А.Е. Пространственные задачи теории трещин. – Киев: Наукова думка, 1982. – 348 с.</p>
Обсяг курсу	Загальний обсяг: 120 годин. Аудиторних занять: 64 год., з них 32 години лекцій та 32 години практичних занять. Самостійної роботи: 56 годин.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предмет механіки руйнування; • ґрунтовно засвоїти теорії та підходи визначення міцності матеріалів; • критерії руйнування матеріалів; • наближені підходи визначення коефіцієнтів інтенсивності напружень; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сформулювати математичну модель граничної рівноваги елемента конструкції з тріщиною і розрахувати його залишкову міцність.
Ключові слова	Міцність матеріалів, механіка руйнування, критерії руйнування, тріщиноподібні дефекти, напружено-деформований стан, коефіцієнт інтенсивності напружень, умови автотемпературності, зона передруйнування біля вершини тріщини, гранично-рівноважний стан.
Формат курсу	Очний, дистанційний. Проведення лекцій, практичних робіт і консультацій.
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет з механіки руйнування матеріалів, його суть, основні задачі, історія формування. Класичні і неklasичні підходи для визначення міцності матеріалів, напружено-деформований стан в околі вершини тріщини, пластичні зони біля вершини тріщини. 2. Енергетичні критерії руйнування матеріалів. критерій Гріффітса-Орована, критерій <i>R</i>-кривих, критерій <i>J</i>-інтегралу, загальний енергетичний критерій. 3. Силовий підхід в механіці руйнування, критерій Ірвіна, умови автотемпературності, умови стійкого і нестійкого поширення тріщини. 4. Деформаційні критерії в механіці руйнування, КРТ-критерій, δ_c-модель, узагальнена задача Гріффітса для пружно-пластичного тіла, двопараметричний деформаційний критерій, деформаційний критерій для тіл із щільними дефектами. 5. Критерії руйнування, що враховують структурні параметри матеріалу. 6. Динамічна механіка руйнування. 7. Методологічні аспекти у визначенні характеристик тріщиностійкості матеріалів. 8. Метод граничної інтерполяції при визначенні коефіцієнтів інтенсивності напружень (КІН). 9. Метод еквівалентних напружених станів для визначення КІН.
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці шостого семестру.
Пререквізити	<p>Для вивчення дисципліни студенти потребують базові знання з курсів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - теорія пружності і пластичності; - опір матеріалів; - матеріалознавство; - фізичні основи міцності; - теоретична механіка <p>достатніх для сприйняття методів визначення міцності елементів конструкцій.</p>

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Презентації, лекції Індивідуальні завдання</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Комп'ютер, Internet.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • написання двох тестових модулів: по 50% семестрової оцінки кожен; максимальна кількість балів 100. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають дві письмові роботи (два тести з теоретичних і практичних занять).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів визначених для виконання всіх видів письмових робіт та індивідуальних завдань, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані при поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що є предметом механіки руйнування? 2. У якому випадку застосовують нелінійну механіку руйнування? 3. На яких двох підходах базується механіка руйнування? 4. Що покладено в основу класичного підходу для оцінювання міцності матеріалів. 5. Охарактеризуйте некласичний підхід в механіці руйнування. 6. Дайте означення першої теорії міцності. 7. Дайте означення другої теорії міцності. 8. Дайте означення третьої теорії міцності. 9. Дайте означення четвертої теорії міцності. 10. Опишіть енергетичні підходи в механіці руйнування. 11. Обернена і пряма задачі Гріффітса.

	<p>12. Метод граничної інтерполяції для розв'язку однопараметричної задачі при визначенні коефіцієнтів інтенсивності напружень.</p> <p>13. Метод граничної інтерполяції для багатопараметричної задачі при визначенні коефіцієнтів інтенсивності напружень.</p> <p>14. Енергетичний критерій Гріффітса.</p> <p>15. Енергетичний критерій Орована.</p> <p>16. Умови автомодельності.</p> <p>17. Критерій R – кривих.</p> <p>18. Узагальнений критерій G – інтеграла.</p> <p>19. Силовий критерій Ірвіна для крихких тіл.</p> <p>20. Макромеханізми руйнування.</p> <p>21. Що таке зона пластичності біля вершини тріщини? Дайте характеристику.</p> <p>22. Що таке коефіцієнт інтенсивності напружень?</p> <p>23. Охарактеризуйте макромеханізми поширення тріщини.</p> <p>24. Чим пояснюється зміна індексів біля коефіцієнта інтенсивності напружень?</p> <p>25. Запишіть формулу для визначення коефіцієнта інтенсивності напружень у випадку задачі Гріффітса.</p> <p>26. Виділіть основні особливості напруженого стану в околі вершини тріщини.</p> <p>27. Що таке ефективна питома робота?</p> <p>28. Запишіть формулу для визначення граничного навантаження за одновісного розтягу квазікрихкого тіла з внутрішньою дископодібною тріщиною.</p> <p>29. Чи існують мікроскопічні тріщини, які не зменшують руйнуюче навантаження в процесі монотонного розтягу квазікрихкого тіла?</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.

Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття, лекція, самостійна, групова робота)	Література, ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	Предмет з механіки руйнування матеріалів, його суть, основні задачі, історія формування. Класичні і неklasичні підходи для визначення міцності матеріалів, напружено-деформований стан в околі вершини тріщини, пластичні зони біля вершини тріщини.	лекція	Панасюк В.В. Механіка квазіхрупкого руйнування матеріалів. – Київ: Наукова думка, 1991. – 416 с. Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основи механіки руйнування матеріалів. – Київ: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень

	Визначення міцнісних і деформаційних характеристик матеріалів	практична	Скальський В. Р., Божидарнік В. В., Долінська І. Я. Основи механіки руйнування для зварювальників: навч. посіб. – Луцьк, 2014. – 356 с.		
2	Предмет з механіки руйнування матеріалів, його суть, основні задачі, історія формування. Класичні і неklasичні підходи для визначення міцності матеріалів, напружено-деформований стан в околі вершини тріщини, пластичні зони біля вершини тріщини.	лекція	Панасюк В.В. Механіка квазіхрупкого руйнування матеріалів. – Київ: Наукова думка, 1991. – 416 с. Панасюк В.В., Андрейків А.Е., Партон В.З. Основи механіки руйнування матеріалів. – Київ: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень
	Визначення міцнісних і деформаційних характеристик матеріалів	практична	Скальський В. Р., Божидарнік В. В., Долінська І. Я. Основи механіки руйнування для зварювальників: навч. посіб. – Луцьк, 2014. – 356 с.		
3	Енергетичні критерії руйнування матеріалів. критерій Гріффітса-Орована, критерій R -кривих, критерій J -інтегралу, загальний енергетичний критерій.	лекція	Панасюк В.В., Андрейків А.Е., Партон В.З. Основи механіки руйнування матеріалів. – Київ: Наукова думка, 1988. – 488 с.	3	1 тиждень
	Енергетичні критерії руйнування матеріалів. критерій Гріффітса-Орована, критерій R -кривих, критерій J -інтегралу, загальний енергетичний критерій.	практична	Панасюк В.В., Андрейків А.Е., Партон В.З. Основи механіки руйнування матеріалів. – Київ: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
4	Енергетичні критерії руйнування матеріалів. критерій Гріффітса-Орована, критерій R -кривих, критерій J -інтегралу, загальний енергетичний критерій.	лекція	Панасюк В.В., Андрейків А.Е., Партон В.З. Основи механіки руйнування матеріалів. – Київ: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень

	Енергетичні критерії руйнування матеріалів. критерій Гріффітса-Орована, критерій R -кривих, критерій J -інтегралу, загальний енергетичний критерій.	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
5	Силовий підхід в механіці руйнування, критерій Ірвіна, умови автомодельності, умови стійкого і нестійкого поширення тріщини.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень
	Силовий підхід в механіці руйнування, критерій Ірвіна, умови автомодельності, умови стійкого і нестійкого поширення тріщини.	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
6	Силовий підхід в механіці руйнування, критерій Ірвіна, умови автомодельності, умови стійкого і нестійкого поширення тріщини.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень
	Силовий підхід в механіці руйнування, критерій Ірвіна, умови автомодельності, умови стійкого і нестійкого поширення тріщини.	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
7	Деформаційні критерії в механіці руйнування. КРТ-критерій, δ_c -модель, Узагальнена задача Гріффітса для пружно-пластичного тіла, двопараметричний деформаційний критерій, деформаційний критерій для тіл із щілинними дефектами.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	3	1 тиждень

	Деформаційні критерії в механіці руйнування. Деформаційні критерії в механіці руйнування, КРТ-критерій, δ_c -модель, узагальнена задача Гріффітса для пружно-пластичного тіла, двопараметричний деформаційний критерій, деформаційний критерій для тіл із щілинними дефектами.	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
8	Деформаційні критерії в механіці руйнування, КРТ-критерій, δ_c -модель, узагальнена задача Гріффітса для пружно-пластичного тіла, двопараметричний деформаційний критерій, деформаційний критерій для тіл із щілинними дефектами.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	3	1 тиждень
	Модульний контроль	Самостійна робота	-	-	
9	Критерії руйнування, що враховують структурні параметри матеріалу.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень
	Критерії руйнування, що враховують структурні параметри матеріалу.	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
10	Критерії руйнування, що враховують структурні параметри матеріалу.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень
	Критерії руйнування, що враховують структурні	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е.,		

	параметри матеріалу.		Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
11	Динамічна механіка руйнування.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	3	1 тиждень
	Динамічна механіка руйнування.	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
12	Динамічна механіка руйнування.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	3	1 тиждень
	Динамічна механіка руйнування.	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		1 тиждень
13	Динамічна механіка руйнування.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	3	1 тиждень
	Динамічна механіка руйнування.	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основы		

			механики разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
14	Методологічні аспекти у визначенні характеристик тріщиностійкості матеріалів.	лекція	Скальський В. Р., Божидарнік В. В., Долінська І. Я. Основи механіки руйнування для зварювальників: навч. посіб. – Луцьк, 2014. – 356 с.	2	1 тиждень
	Визначення характеристик тріщиностійкості матеріалів.	практична	Скальський В. Р., Божидарнік В. В., Долінська І. Я. Основи механіки руйнування для зварювальників: навч. посіб. – Луцьк, 2014. – 356 с.		
15	Метод граничної інтерполяції при визначенні коефіцієнтів інтенсивності напружень (КІН).	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основи механіки разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень
	Розрахунок коефіцієнтів інтенсивності напружень	практична	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основи механіки разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.		
16	Метод еквівалентних напружених станів для визначення КІН.	лекція	Панасюк В.В., Андрейкив А.Е., Партон В.З. Основи механіки разрушения материалов. – Киев: Наукова думка, 1988. – 488 с.	2	1 тиждень
	Модульний контроль	Самостійна робота	-	-	-
Матеріали для самостійного опрацювання					
2	Критерії поширення тріщин в тілах при складних напружених станах, прості критерії, складні	самостійне опрацювання	Андрейкив А.Е. Пространственные задачи теории трещин. – Киев: Наукова думка, 1982. – 348 с.	6	3 тижні

	критерії				
6	Поширення тріщини в лінійно в'язкопружних середовищах при довготривалому статичному напруженні.	самостійне опрацювання	Андрейкив А.Е. Пространственные задачи теории трещин. – Киев: Наукова думка, 1982. – 348 с.	6	3 тижні
10	Метод двовимірних сингулярних інтегральних рівнянь для визначення КІН в тілах із системами тріщин.	самостійне опрацювання	Андрейкив А.Е. Пространственные задачи теории трещин. – Киев: Наукова думка, 1982. – 348 с.	6	3 тижні